

Velvyslanectví České republiky
v Moskvě

OBCHODNÍ PŘÍLEŽITOSTI NA RUSKÉM TRHU V KONTEXTU SANKCÍ

28. 2. 2017 Ostrava / 1. 3. 2017 Praha

Martin Bašta

vedoucí ekonomického úseku

Velvyslanectví ČR v RF

Obsah prezentace

1. Základní informace, ekonomická situace
2. Vzájemné ekonomické vztahy
3. Příležitosti v ruských regionech
4. Příležitosti ve vybraných sektorech ruské ekonomiky
5. Podnikání v Rusku
6. Otázky na závěr

1. Základní informace – obecně k Rusku

- Teritoriální členění: 85 subjektů – 22 republik, 46 oblastí, 9 krajů,....
- Počet obyvatel: 146,5 mil., demografická krize, nízká průměrná délka života (zejm. u mužů), nedostatek kvalifikované pracovní síly,...

1. Ekonomická situace – makroekonomika

- Rusko se pomalu dostává z dvouleté recese způsobené propadem cen ropy a dopady sankcí (HDP -0,6 % v r. 2016, -3,7 % v r. 2015)
- **V roce 2017 ruská ekonomika mírně poroste: HDP cca 0,8–1,5 %**
- Oživuje se domácí poptávka, mírně roste spotřeba, zastavuje se odliv kapitálu, probíhá ozdravný proces bankovního sektoru, snižuje se inflace,...
- Zavedení plovoucího kurzu rublu pomohlo stabilizovat ekonomiku, kurz rublu „kopíruje“ ceny ropy
- Hlavní problém: potřeba strukturálních změn a skutečné diverzifikace
- Rok 2017 bude ve znamení úsilí o doplňování ubývajících finančních rezerv (blížící se prezidentské volby v 3/2018 → tlak na sociální výdaje, finanční podpora „vybraným“ regionům,...)

1. Ekonomická situace – přímé zahraniční investice

- Přímé zahraniční investice do RF: meziročně + 60 %, 19 mld. USD v r. 2016 (12 mld. USD v roce 2015), celkově na nízké úrovni
- Největší investoři: Velká Británie, Lucembursko, Irsko, Nizozemsko, Kypr, Britské Panenské ostrovy, Bermudy,...
- „*Round-tripping*“: velký podíl investic jsou původní ruské peníze odložené v daňových rájích, tyto investice při návratu do Ruska nemají růstový potenciál, tj. nepřinášejí high-tech technologie a větší produktivitu
- **Nálada zahraničních firem na začátku roku 2017 je mírně pozitivní**

1. Ekonomická situace – zahraniční obchod RF

- Vývoz RF v 2016: 287,6 mld. USD (meziročně -17 %), dovoz RF v 2016: 162,8 mld. USD (meziročně -0,4 %)
- **Dovoz do RF v posledních měsících roste v důsledku posilujícího rublu:** za 12/2016 meziročně o +10 %, za 1/2017 o +36 % (strojírenská produkce o 45 %) → vývozy do RF se stávají opět konkurenceschopnějšími

Obchodní vztahy EU-Rusko

– Rusko je 4. nejvýznamnější partner EU, podíl na vývozu klesá, aktuálně 4,1 %

mld. EUR	2016	2015	2016/15
Vývoz EU do RF	72,4	73,7	-1,8 %
Dovoz EU z RF	118,7	136,4	-13,0 %

Zdroj: Eurostat, únor 2017

1. Ekonomická situace – hlavní sektory ekonomiky

- **Ropa a plyn** – 36% podíl na příjmech do státního rozpočtu v r. 2016 (50 % v r. 2014) a 51% podíl na celkovém vývozu Ruska v r. 2016 (75 % v r. 2014)
 - i přes maximální těžbu příjmy v zahraniční měně poklesly
- Nové sektory – potenciální nositelé růstu:
 - zemědělství
 - chemický průmysl
 - strojírenství: nové programy rozvoje v oblasti obráběcích strojů (STAN) a dopravní techniky
 - tuzemský cestovní ruch, podpora regionálního rozvoje

1. Ekonomická situace – vládní politika

- Reakce na ekonomickou recesi a sankční režim → **politika náhrady dovozu a lokalizace výroby v Rusku**
- Změny v oblasti průmyslové politiky (zákon o průmyslové politice č. 488-FZ) včetně zvláštních investičních projektů (usnesení vlády č. 708/2015)
- Podpora exportu a s tím spojených služeb (EXIAR, Exportní centrum)
- Podpora inovací a technologických změn

Hlavní problémy: nedostatek finančních zdrojů, málo domácích a zahraničních investic!

2. Vzájemné ekonomické vztahy – obchodní výměna ČR-RF

mil. Kč	2012	2013	2014	2015	2016
Vývoz	118 025	116 188	113 018	78 812	75 120
Dovoz	154 900	152 110	129 494	103 715	72 727
Bilance	-36 875	-35 922	-16 476	-24 903	2 393

Zdroj: ČSÚ, únor 2017

- Hlavní důvody poklesu: ekonomická recese v Rusku, protekcionistická politika Ruska, a od r. 2014 nízké ceny ropy a pokles kurzu rublu
- Podíl Ruska na vývozu ČR klesá, aktuálně 1,9 % (stále jeden z nejdůležitějších partnerů mimo EU, podíl na vývozu mimo EU 12 %)
- **Český vývoz do Ruska stabilně vyšší než vývoz srovnatelných zemí: ČR je na 7. místě v dovozu do RF mezi zeměmi EU**

2. Vzájemné ekonomické vztahy – hlavní položky

Hlavní vývozní položky z ČR v r. 2016

- Silniční vozidla: 11,0 mld. Kč (podíl 15 %)
- Stroje a zařízení užívané v průmyslu: 8,3 mld. Kč (11 %)
- **Stroje a dopravní prostředky** představují 61 % českého vývozu do RF

Hlavní dovozní položky z RF v r. 2016

- Ropa: 26,7 mld. Kč (podíl 37 %)
- Plyn: 18,8 mld. Kč (26 %)
- **Paliva** představují 63 % českého dovozu z RF

2. Vzájemné ekonomické vztahy – příklady českých investic v Ruské federaci v roce 2016

- BRANO Group a.s.
- BRISK Tábor a.s.
- AGROSTROJ Pelhřimov, a.s.
- Dřevojas, výrobní družstvo

Přímé zahraniční investice z ČR do RF (mil. USD)

2013	2014	2015	1.–6./2016
36	109	54	148

Zdroj: Federální celní služba RF

2. Vzájemné ekonomické vztahy – významná dodávka v roce 2016

- **Společnost PSJ, a.s.** v květnu 2016 dokončila prestižní **výstavbu nového terminálu pro osobní přepravu na letišti Strigino v Nižním Novgorodu**
- Realizace zásadní modernizace letiště a posílení významné dopravní tepny, která je nezbytná pro zvládnutí světového fotbalového šampionátu v roce 2018, si vyžádala investici přesahující 3,2 miliardy rublů (cca 1,7 mld. korun)

2. Vzájemné ekonomické vztahy – příklady českých firem s vlastní výrobou v Rusku

ŠKODA

**БАНК
ХОУМ КРЕДИТ**
Просто. Быстро. Удобно.

- Škoda Auto: aktuálně 8. nejúspěšnější značka na trhu
- Bank Home Credit: lídr v oblasti spotřebitelských úvěrů
- Hamé: největší výrobce paštik
- Pilsner Urquell: výrobce „plzeňského“ piva
- a další

2. Vzájemné ekonomické vztahy mezi ČR a Ruskem – úspěšní čeští manažeři v zahraničních společnostech v RF

2. Vzájemné ekonomické vztahy – cestovní ruch

Rusko je jedním z nejvýznamnějších partnerů ČR v oblasti obchodu se službami

- Návštěvnost ruských turistů v ČR v r. 2016 – počet příjezdů 406 tisíc, počet přenocování 1 886 tisíc nocí (2. místo, průměrně 6 nocí)
- Nárůst cestovatelů z Ruska na letišti v Praze
- České aerolinie: 36 letů týdně (Praha-Moskva, Sankt Petěrburg, Jekatěrinburg, Rostov na Donu, Samara, Kazaň, Ufa + K. Vary-Moskva)
- Prestižní ocenění pro ČR od National Geographic Traveller Award: ČR v Rusku v roce 2016 vyhlášena jako 2. nejoblíbenější destinace v kategorii poznávací a lázeňský cestovní ruch
- Prudký nárůst žádostí o ruská víza od září 2016 do ledna 2017

3. Příležitosti v ruských regionech – proč do regionů

- ✓ Relativně větší autonomie v rozhodování
- ✓ Jednodušší přístup k vedoucím představitelům
- ✓ Vlastní rozpočet a jeho priority
- ✓ Větší šance pro malý a střední byznys

Nové trendy

- ✓ **enormní zájem o investice**
- ✓ **maximální snaha o rozvoj exportně orientované ruské produkce (alespoň částečně)**

3. Příležitosti v ruských regionech – spolupráce s ekonomicky vyspělými regiony

- **Značné ekonomické rozdíly mezi jednotlivými regiony:** nejlepší ruské oblasti jsou srovnatelné s high-income OECD zeměmi, nejhorší regiony odpovídají spíše úrovni rozvojových zemí
- Moskva má výsadní postavení, na zahraničním obchodu Ruska se podílí cca 40 %
- Velvyslanectví ČR v RF a Generální konzuláty v Sankt Petěrburgu a Jekatěrinburgu spolupráci s regiony maximálně podporují
 - podnikatelské mise do regionů, ekonomické prezentace oblastí, podpora konkrétních exportních a investičních projektů, sektorové prezentace,...

3. Příležitosti v ruských regionech – obchodní výměna ČR s vybranými regiony RF

Region RF	Obchodní výměna ČR s vybranými regiony RF								
	Vývoz z ČR (tis. USD)			Dovoz do ČR (tis. USD)			Obrat (tis. USD)		
	2015	2016	2015/16	2015	2016	2015/16	2015	2016	2015/16
Moskva	1 321 286,6	1 255 344,3	0,95	2 743 376,6	1 941 467,4	0,71	4 064 663,2	3 196 811,7	0,79
Sankt Petěrburg	336 160,0	315 666,1	0,94	10 345,3	48 148,0	4,65	346 505,3	363 814,1	1,05
Kalužská oblast	91 564,7	247 917,3	2,71	755,8	8 772,3	11,61	92 320,5	256 689,6	2,78
Moskevská oblast	346 130,6	182 384,7	0,53	21 273,7	40 313,2	1,89	367 404,3	222 697,9	0,61
Sverdlovská oblast	64 752,3	73 752,4	1,14	69 691,7	176 477,0	2,53	134 444,0	250 229,4	1,86
Republika Tatarstán	43 052,1	63 024,2	1,46	45 353,2	132 941,3	2,93	88 405,3	195 965,5	2,22
Nižegorodská oblast	59 703,9	54 498,9	0,91	9 250,7	7 580,8	0,82	68 954,6	62 079,7	0,90
Samarská oblast	51 182,1	46 854,5	0,92	5 658,3	6 153,0	1,09	56 840,4	53 007,5	0,93
Leningradská oblast	43 181,1	45 911,1	1,06	58 723,6	37 204,5	0,63	101 904,7	83 115,6	0,82
Rostovská oblast	32 014,5	23 507,6	0,73	4 040,6	6 387,8	1,58	36 055,1	29 895,4	0,83
Krasnodarský kraj	8 196,5	7 011,7	0,86	462,3	212,2	0,46	8 658,8	7 223,9	0,83
Celkem	2 397 224,4	2 315 872,8	0,97	2 968 931,8	2 405 657,5	0,81	5 366 156,2	4 721 530,3	0,88

Zdroj: Federální celní služba RF

4. Perspektivní sektory – mapa oborových příležitostí

Aktuálně 10 perspektivních sektorů pro český vývoz do Ruska:

- Automobilový průmysl, dopravní průmysl a infrastruktura, železniční a kolejová doprava, energetický průmysl, civilní letecký průmysl, strojírenský průmysl, vodohospodářský a odpadní průmysl, chemický průmysl, zdravotnický a farmaceutický průmysl, zemědělský a potravinářský průmysl

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 2104 – Přípravky pro polévky, směsi přísad potravin
	HS 2201 – Voda, vody minerální, sodovky neslazené, led
	HS 2202 – Voda, vody minerální, sodovky slazené ne šťávy
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2204 – Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný
	HS 8432 – Stroje, nářadí pro zemědělství, lesnictví ap.
	HS 8436 – Stroje ost. pro zemědělství, lesnictví ap. líhně
	HS 8438 – Stroje pro prům. přípravu, výrobu potravin aj.

4. Příležitosti ve vybraných oborech v Rusku – strojírenský průmysl

- Kovoobráběcí a tvářecí stroje
 - Rusko je předním světovým dovozcem obráběcích strojů s ročním dovozem na úrovni cca 1,75 mld. USD, kvalitní domácí výroba ale v podstatě neexistuje, průměrná výše opotřebovanosti je vysoká, dosahuje až 70 %
 - Papírenské stroje: meziročně +300 %
 - Textilní stroje: +55 %
 - Potravinářské stroje: +11 %
- Dynamika růstu českého vývozu do Ruska v roce 2016 u vybraných položek**

4. Příležitosti ve vybraných oborech v Rusku – automobilový průmysl

- Perspektivní z důvodu nízké nasycenosti
 - v roce 2016 prodej osobních a lehkých komerčních automobilů v Rusku meziročně poklesl o 11 % na 1,425 mil. kusů
 - v roce 2017 se očekává prodej cca 1,48 mil. ks (+ 4 % nárůst po čtyřletém propadu)

Zdroj: Asociace evropského byznysu v RF

- Automobilové komponenty
 - hlavní vývozní položka EU do RF

Automobilový průmysl se vyznačuje vysokým stupněm lokalizace. Tento trend byl patrný ještě před zavedením sankcí a následnými změnami v průmyslové politice.

4. Příležitosti ve vybraných oborech v Rusku – železniční a kolejová doprava a infastruktura

- Dodávky náhradních dílů, modernizace a rekonstrukce pro vozový park veřejné dopravy (v návaznosti na dříve dodané dopravní prostředky)
- Dodávky pro železniční sektor: subdodávky zařízení pro modernizaci kolejové techniky, dodávky zabezpečovacího zařízení, elektronických komponentů,..
- Případné zapojení do výstavby nové infrastruktury: výstavba rychlostních koridorů, propojení železniční magistrály z Číny do Evropy

→ **tlak na lokalizaci výroby a zajištění financování**

4. Příležitosti ve vybraných oborech v Rusku – energetika

- Subdodávky zařízení pro výstavbu a především modernizaci tepelných elektráren: kotle a turbíny, kompresory, čerpadla, armatury
- Menší lokální dodávky v oblasti obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti: nutné řešit konkrétní projekty na místní úrovni, slabá vládní podpora v RF
- Nutná obnova přenosové soustavy: spíše z dlouhodobého hlediska
- Možnost dodávek jaderného zařízení pro Rosatom, většinou do třetích zemí → zásadní požadavek je zajištění exportního financování

4. Příležitosti ve vybraných oborech v Rusku – chemický průmysl

- Dodávky do rozšiřování kapacit na výrobu hnojiv: výroben granulované močoviny, čpavku, síranu amonného a další produkce
 - domácí poptávka po hnojivech výrazně roste (7 mil. tun v roce 2017), výrazně se zvyšují investice
- Zájem o technologie na zplyňování, tj. zejména přeměnu organických materiálů (uhlí a těžkých ropných zbytků)
- Výstavba chemických závodů, např. při náhradě nekonkurenceschopné tkané textilní produkce chemickou výrobou
 - chemický průmysl je dle vládní koncepce nosný pro rozvoj lehkého průmyslu

4. Příležitosti ve vybraných oborech v Rusku – ostatní sektory

- **Civilní letecký průmysl:** šance v oblasti oprav a údržby letecké techniky, dodávek elektronických, navigačních a bezpečnostních zařízení, technologií pro provoz letišť
- **Zdravotnický a farmaceutický průmysl:** dodávky zdravotnické techniky, lůžek, operačních a diagnostických nástrojů, dentální a stomatologické techniky, a také zdravotnické služby a zdravotnická turistika do ČR
- **Vodohospodářství a odpadní průmysl:** dodávky technologických celků s vyšší přidanou hodnotou, čističky odpadních vod, provozy na třídění odpadu
- **Zemědělský a potravinářský průmysl:** vývoz zemědělských a potravinářských technologií, genetického materiálu, sazenic, osiva,..

4. Příležitosti ve vybraných oborech v Rusku – příklady sektorových prezentací

- Sektorové prezentace českých firem na Velvyslanectví v Moskvě → **prezentace za účasti 50–100 ruských partnerů**
 - dodavatelů železničního průmyslu pro Ruské železnice (RŽD)
 - dodavatelů leteckého průmyslu
 - firem z oblasti informačních a komunikačních technologií
 - firem z oblasti dobývací techniky
- Sektorové prezentace v ruských regionech
 - telematických firem (Nižní Novgorod, Rostov na Donu)
 - zemědělských a potravinářských firem (Republika Baškortostán, Rostov na Donu)

5. Podnikání a obchodování s Ruskem – aktuální protekcionistická a restriktivní opatření

- Protisankce a různá sanitární a fyto-sanitární (SPS) opatření – zákaz dovozu vybraných druhů potravin (od srpna 2014), řada navazujících SPS opatření
- Omezení v oblasti veřejných zakázek – úpravy zákonů v oblasti **veřejných zakázek** (FZ 44/2013) a **dodávek pro státní podniky** (FZ 223/2011)
 - pro dopravní techniku (vládní usnesení **č. 656/2014**), lehký průmysl (791/2014), strojírenskou produkci (**84/2015**), zdravotnické techniky a farmaceutické produkce (102/2015), softwaru (188/2015-FZ), zemědělské produkce (832/2016)
 - 15% cenového zvýhodnění pro ruské uchazeče o státní zakázku (**925/2016**)
- Stimulační balíčky a jiné pobídky – opatření vycházející z ruské průmyslové politiky a substituce dovozu týkající se různých odvětví průmyslu

Dopady na české podniky: nejvíce postiženy dodávky vybraných strojírenských výrobků a dopravních prostředků

5. Podnikání a obchodování s Ruskem – obchodní prostředí

Obchodní prostředí je složité...

...přesto lze v Rusku dělat ziskový byznys

- Hodnocení zahraničními institucemi:
 - Světová banka „*Doing Business 2017*“: Rusko 40. místo (36. v roce 2016)
 - World Economic Forum „*Global Competitiveness 2016–17*“: 43 (45)
 - Transparency International „*Corruption Perception Index 2016*“: 131. místo ze 176
- Současná situace přináší větší rizika, zvyšuje se angažovanost státu v ekonomice, prostředí je netransparentní, nekalé praktiky existují.

Doporučení: Obchodní případ je třeba v Rusku dobře zajistit!

5. Podnikání a obchodování s Ruskem – přehled podnikatelských forem

- *OOO – obščestvo s ograničenoj otvetsvenostu* – ekvivalent společnosti s ručením omezeným
- *ZAO – zakrytoje akcioněnoje obščestvo* – uzavřená akciová společnost
- *AO – otkrytoje akcioněnoje obščestvo* – otevřená akciová společnost
- Filial/predstavitelstvo – formy jsou vhodné pro podporu prodeje
 - lze využít české právní kanceláře BBH Legal a Peterka & Partners, které působí v Moskvě

Doporučení: Pro zastoupení v Moskvě je třeba počítat s ročními náklady alespoň cca 2 mil. Kč, v ideálním případě i více.

5. Podnikání a obchodování s Ruskem – pomoc a podpora ZÚ/GK ve spolupráci s CzechTrade a KCE

- Ekonomičtí diplomaté na ZÚ v Moskvě a GK v Sankt Petěrburgu a Jekatěrinburgu + kanceláře CzechTrade + zastoupení CzechTourism
- Projekty ekonomické diplomacie v r. 2017: 8 + 3 projektů, v sektorech energetického průmyslu, strojírenství, výzkumu a inovací, zemědělství, důlního a těžebního průmyslu
- Služby ZÚ/GK: MZV poskytuje zdarma zejména podporu B2G a G2G, tj. jednání s ruskými institucemi a státními podniky
- ZÚ/GK zároveň poskytují základní podporu při B2B, např. při přípravě na obchodní jednání, identifikaci příležitostí, podpoře investic, na výstavách, při řešení problémů, atd.
- CzechTrade se podílí zejm. na detailním průzkumu trhu, ověřování zájmu o výrobek/službu, vyhledávání partnerů, atd.

5. Podnikání a obchodování s Ruskem – proč vyvážet do Ruska?

- ✓ Perspektivní trh: v mnoha sektorech nenasycený, má růstový potenciál
- ✓ Vysoká závislost na dovozech
- ✓ Zájem je především o dodávky zboží s vyšší přidanou hodnotou a vysokým podílem vyspělých technologií
- ✓ ČR má v Rusku při srovnání s konkurencí lepší „startovní“ pozici
- ✓ Možnost komplexních dodávek
- ✓ Diverzifikace aktivit (např. do zemí sousedících s Ruskem) může být složitá

**Děkuji za pozornost a těším se
na další spolupráci!**

